

In dit nummer

- Up-to-date blijven bij de beoordeling van bestrijdingsmiddelen
- Convention on Biological Diversity en Nederlandse taakstelling
- Landbouw en milieu in transitie; debat over ambities voor Nederland
- Milieu- en Natuurplanbureau en WOT Natuur & Milieu houden kennismarkt
- Verschenen publicaties

Wot's new is een uitgave van de eenheid WOT Natuur & Milieu, onderdeel van Wageningen UR. Deze Nieuwsbrief bevat informatie over alle wettelijke onderzoekstaken natuur en milieu.

Redactie: Wichertje Bron & Bram ten Cate
WOT Natuur & Milieu
Postbus 47, 6700 AA Wageningen
Tel. (0317) 47 78 44
E-mail: info.wnm@wur.nl
Internet: www.wotnatuurenmilieu.wur.nl

Abonnement

Aan- of afmelden voor de Nieuwsbrief kan uitsluitend via bovenstaand mailadres. Informatie uit deze Nieuwsbrief mag worden overgenomen mits de bron wordt vermeld.

Nummer 11 van de Nieuwsbrief verschijnt in mei 2007.

Up-to-date blijven bij de beoordeling van bestrijdingsmiddelen

Geert van Duinhoven

Als de overheid aan een bedrijf toestemming geeft om een bestrijdingsmiddel op de markt te brengen, dan wil de overheid dat uiteraard graag correct doen: de afweging om de toestemming al dan niet te verlenen, moet zorgvuldig gebeuren. Het onafhankelijke bestuursorgaan College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB) is met die taak belast. De WOT Natuur & Milieu zorgt er voor dat het CTB over goed onderhouden versies van de benodigde beoordelingsmethoden beschikt.

Als een bedrijf een nieuw bestrijdingsmiddel op de markt brengt, moet het middel aan allerlei voorwaarden voldoen. Een daarvan is bijvoorbeeld dat het middel geen schade toebrengt aan het milieu. Als het bedrijf kan aantonen dat het middel aan alle gestelde voorwaarden voldoet, dan keurt het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen het middel goed en is het gebruik en de verkoop toegestaan. Maar hoe weet het bedrijf nu of de beoordeling goed is uitgevoerd en of alle gebruikte beoordelingsmethoden (modellen) wel betrouwbaar zijn? En hoe weet de burger dat het ene bedrijf niet wordt voorgetrokken ten nadele van een ander bedrijf?

Drie dikke ordners liggen voor Werner Pol: het is de Handleiding Toelating Bestrijdingsmiddelen. Werner Pol werkt bij de afdeling van het CTB die zich bezig houdt met kennisbeheer, -ontwikkeling, en -uitwisseling. In de handleiding staat precies vermeld welke gegevens een bedrijf moet leveren om te kunnen beoordelen of een middel aan de eisen voldoet. Het handboek bevat allerlei procedures, voorschriften en te gebruiken modellen. Deze beoordelingsmethodiek voldoet aan de nieuwste inzichten uit de wetenschap, vertelt Pol. "Het is de overheid, en dus ook ons, er alles aan gelegen om een zo transparant mogelijke beoordelingssystematiek te hebben. Niemand zit te wachten op bezwaarprocedures achteraf omdat de beoordeling niet goed of onvolledig zou zijn uitgevoerd. Dus dit handboek passen wij voortdurend aan de nieuwste inzichten aan. En als

wij in een procedure een kennislacune vinden, willen wij uiteraard die lacune opgevuld zien. En soms komt de wetenschap zelf met nieuwe kennis die wij graag in onze beoordelings-systematiek willen inpassen."

Onderhoud en kwaliteitsborging

En op dat moment komt de WOT Natuur & Milieu in beeld, want de gebruikte modellen moeten goed onderhouden worden en de kwaliteit van de modeluitkomsten moet goed geborgd zijn. Erik van den Berg van Alterra werkt voor de WOT Natuur & Milieu aan deze modellen en draagt mede zorg voor het onderhoud en de kwaliteit van de modellen. Het

Werner Pol (links) en Erik van den Berg (rechts): "We willen een zo transparant mogelijke beoordelingssystematiek hebben".

onderhoud houdt onder meer in dat als er een fout in het softwarepakket zit, dit wordt gemeld aan de gebruikers en dat dit probleem wordt opgelost. Voor elke nieuwe versie moeten controles op het gebruik van het pakket en de modelkwaliteit worden uitgevoerd en gerapporteerd.

Kennislacunes en uitdagingen

Een van de actuele kennislacunes waar Werner Pol het over heeft, is de uitspoeling van stoffen naar het grondwater. Tot nu toe gaan de modellen ervan uit dat de bodem een homogeen geheel is waar stoffen gewoon via een homogeen systeem van poriën naar beneden kunnen uitspoelen. Maar in de praktijk hebben we natuurlijk te maken met bijvoorbeeld scheurende kleigronden, waarin stoffen deels via de scheuren snel naar het oppervlaktewater getransporteerd kunnen worden. Je kunt je voorstellen dat dit invloed heeft op de beoordeling van effecten van nieuwe bestrijdingsmiddelen in het milieu. Dus proberen we de effecten van heterogeniteit in de bodemstructuur op het transport in de grondwatermodellen te brengen. Het inbedden zelf van dit soort nieuwe kennis valt buiten de WOT Natuur & Milieu, maar het goed onderhouden van de modellen die deze processen beschrijven, is wel een taak van de WOT Natuur & Milieu. Uiteindelijk moet die nieuwe kennis worden verwerkt in het handboek, dat daarmee wel weer wat dikker wordt, maar ook vollediger."

Alg, vlo en vis

Uiteraard is zo'n handboek nooit helemaal af, meent Pol. "Er komt niet alleen voortdurend nieuwe kennis, maar ook de bestrijdingsmiddelen zelf veranderen, hebben andere eigenschappen, andere omzettingproducten die je moet onderzoeken etc. We hebben dan ook niet de illusie om ooit klaar te zijn met het handboek. De wetenschappelijke ontwikkeling en het onderhoud van de modellen zullen altijd nodig blijven. Dat proberen wij uiteraard ook te sturen in overleg met de WOT Natuur & Milieu en het ministerie van LNV. Als wij kennislacunes constateren, proberen wij LNV zo ver te krijgen dat ze onderzoek uitzet bij de instituten zodat de benodigde kennis beschikbaar komt."

"Zo ga ik binnenkort praten met LNV over de tot nu toe gebruikte toetsorganismen. Bestrijdingsmiddelen worden altijd getoetst aan de hand van proeven met alg, watervlooien en vis. Dat lijkt een goede maat op te leveren voor de toxiciteit van stoffen voor alle diersoorten. Maar uit literatuur blijkt dat sommige diersoorten misschien gevoeliger zijn dan deze drie diersoorten, zodat je met de beoordeling toch onjuiste inschattingen maakt. Zoiets willen wij natuurlijk uitgezocht hebben en ik hoop dat dit op een gegeven moment via onderzoeksprogrammering weer bij ons in nieuwe kennis en modellen terechtkomt."

Export van kennis

Een andere ontwikkeling waar het CTB, en daarmee ook de WOT Natuur & Milieu middenin zit, is de Europese harmonisatie van de beoordeling en toelating van bestrijdingsmiddelen. Pol: "Tot enkele jaren geleden had elke lidstaat haar eigen procedures. Maar met de Europese richtlijn voor de toelating van bestrijdingsmiddelen zijn we bezig om dat beter op elkaar af te stemmen. Nu blijkt dat Nederland een voor-sprong heeft op het gebied van modelontwikkeling en het maken van beoordelings-systematieken. In de Europese regels worden dus veel van onze modellen opgenomen. Dat betekent tegelijkertijd ook dat zowel het CTB als ook de WOT Natuur & Milieu veel energie moeten steken in de communicatie over de modellen."

Zo is er in Europees verband een aantal FOCUS werkgroepen actief. Van den Berg: "Deze werkgroepen bekijken hoe bepaalde aspecten van de milieubeoordeling uitgewerkt kunnen worden en hoe modellen, in ons geval bijvoorbeeld het Alterra/MNP/RIVM model FOCUS_Pearl, gebruikt kan worden voor deze beoordeling. En zelfs buiten Europa worden de Nederlandse modellen en aanpak gevolgd. Pol: "Deze drie ordeners liggen inmiddels ook al in China. Het feit dat ze dus overal worden gebruikt, zegt wel iets over de kwaliteit er van. Wij als CTB maar ook de WOT Natuur & Milieu zullen er dus aan moeten blijven werken om de kwaliteit en actualiteit op een hoog niveau te houden."

Convention on Biological Diversity en Nederlandse taakstelling

Dick Melman & Mark van Veen

Het verlies aan biodiversiteit is een wereldwijd onderkend probleem. De Convention on Biological Diversity (CBD) bundelt de ambitie van circa 170 landen om dit verlies tot staan te brengen. Het Milieu- en Natuurplanbureau heeft samen met Wageningen UR de Nederlandse situatie op een rijtje gezet.

De CBD is in 1992 te Rio de Janeiro door alle deelnemende landen ondertekend. In 2002 is in Johannesburg afgesproken dat de afname aan biodiversiteit in 2010 geremd moet zijn. De Europese Unie - en dus ook Nederland - hanteert een zwaardere doelstelling: de afname aan biodiversiteit moet in 2010 gestopt zijn. Om de afname en de gevolgen voor de mens in beeld te brengen, zijn in internationaal verband 15 indicatoren ontwikkeld. Daarmee moet het mogelijk zijn de ontwikkelingen in de verschillende landen te vergelijken. Naast de biodiversiteit zelf wordt ook aandacht

Foto: De Vlinderstichting/Mark Bosma